

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 336.14

О.В. Горбунов, Народний депутат України, Голова підкомітету з питань видатків державного бюджету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету
Верховна рада України, м. Київ, Україна

Етимологія та зміст поняття «бюджетний менеджмент»

В статті обґрунтовано авторський підхід щодо визначення етимології та змісту поняття «бюджетний менеджмент» на основі урахування категоріальної сутності дефініцій «бюджет» та «менеджмент». Узагальнення та систематизація наукових підходів вітчизняних і зарубіжних вчених до визначення сутності економічних категорій «бюджет» і «менеджмент», з урахуванням їх взаємозв'язку та морфологічної декомпозиції й критичного аналізу наукової думки щодо визначення дефініції «бюджетний менеджмент», дозволило запропонувати авторське трактування поняття «бюджетний менеджмент», що забезпечує його сприйняття як динамічної і багатогранної системи.

бюджет, менеджмент, бюджетний менеджмент, бюджетний процес, бюджетні кошти, управління, управлінські рішення

А.В. Горбунов, Народный депутат Украины, Председатель подкомитета по вопросам расходов государственного бюджета Комитета Верховной Рады Украины по вопросам бюджета
Верховная Рада Украины, г. Киев, Украина

Этимология и содержание понятия «бюджетный менеджмент»

В статье обоснован авторский подход к определению этимологии и содержания понятия «бюджетный менеджмент» на основе учета категориальной сущности дефиниций «бюджет» и «менеджмент». Обобщение и систематизация научных подходов отечественных и зарубежных ученых к определению сущности экономических категорий «бюджет» и «менеджмент», с учетом их взаимосвязи и морфологической декомпозиции, а также критический анализ научной мысли относительно определения дефиниции «бюджетный менеджмент» позволило предложить авторскую трактовку понятия «бюджетный менеджмент», что обеспечивает его восприятие как динамичной и многогранной системы.

бюджет, менеджмент, бюджетный менеджмент, бюджетный процесс, бюджетные средства, управление, управленческие решения

Постановка проблеми. Існування держави пов'язане з необхідністю акумуляції фінансових ресурсів у спеціальному централізованому фонді – бюджеті. Ці кошти спрямовуються на задоволення першочергових економічних та соціальних потреб суспільства та забезпечують виконання державою покладених на неї завдань та функцій, що здійснюються відповідними органами державної влади й органами місцевого самоврядування. Раціональність використання таких фінансових ресурсів, їх оптимальний розподіл і спрямування на досягнення конкретних суспільно значимих результатів, а також ефективність діяльності уповноважених органів, які приймають участь у бюджетному процесі забезпечується системою бюджетного менеджменту. Проте формування сучасної системи бюджетного менеджменту, адекватної реаліям сьогодення ускладнюється не тільки наявністю комплексу невирішених проблем у цій сфері, на кшталт недосконалої законодавчої бази, необґрунтованого бюджетного прогнозування та планування, низької ефективності контролю за виконанням бюджету, що призводить до нецільового використання бюджетних коштів та гальмує економічний розвиток, а ще й відсутністю чіткого розуміння сутності бюджетного менеджменту як економічної категорії. Таким чином, одним з актуальних питань сьогодення, спрямованих на забезпечення ефективного управління бюджетним процесом, є узгодження з'ясування економічної природи, сутності та змісту поняття «бюджетний менеджмент».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні й прикладні питання бюджетного менеджменту досліджувалися у працях як вітчизняних науковців, серед яких варто відзначити Є. Галушка [14], Л. Клець [26], С. Михайленко [31], В. Опаріна [36], Л. Панкевич [9], Л. Сафонову [11], В. Федосова [10; 42] та інших, так і зарубіжних дослідників, а саме: І. Аветисяна [2], І. Благун [5], О. Боровикову [7], О. Єрмакову [21], Т. Ковальову [27], Премчанда А. [50], В. Фетісова [43]. Разом з тим, залишаються неузгодженими питання тлумачення економічної сутності поняття «бюджетний менеджмент» як складної багаторівневої системи, його етимології та змісту.

Постановка завдання. Метою статті є визначення етимології і змісту поняття «бюджетний менеджмент» на основі критичного аналізу наукової думки щодо трактування сутності досліджуваного поняття з урахуванням внутрішнього змісту дефініцій «бюджет» та «менеджмент», їх взаємозв'язку та морфологічної декомпозиції.

Виклад основного матеріалу. Бюджетний менеджмент є відносно новим напрямом вітчизняних наукових досліджень, щодо якого відсутня єдність підходів у його розумінні та трактуванні. Незважаючи на важливість бюджетного менеджменту, як основоположного чинника забезпечення ефективності бюджетного процесу, його визначення відсутнє у нормативно-правових актах, а вивчення енциклопедичних видань та економічних словників свідчить про наявність трактування як загального поняття «менеджмент», так і його різновидів «менеджмент антикризовий», «менеджмент банківський», «менеджмент виробничий», «менеджмент екологічний», «менеджмент інноваційний», «менеджмент кадровий (персоналу)», «менеджмент корпоративний», «менеджмент технологічний», «менеджмент фінансовий» й деяких інших, проте поняття «бюджетний менеджмент» не зустрічається.

Оскільки бюджетний менеджмент є похідною від дефініції «менеджмент», а у самому понятті, як зазначає В. Федосов, міститься певна пізнавальна інтрига, тим більше заплутана через незвичайну етимологію ключових термінів «бюджет» і «менеджмент» та їх поєднання в одному словосполученні [42, с. 15], визначення поняття «бюджетний менеджмент» необхідно здійснювати на основі узагальнення визначень понять «бюджет» та «менеджмент».

Дослідження, пов'язані з трактуванням сутності поняття «бюджет» з'являються ще на початку XIX століття у наукових працях Ж.Б. Сейя та К. Маркса. Ж.Б. Сей розглядає бюджет як рівновагу між державними потребами та коштами, які може залучити держава для виконання своїх функцій та реалізації поточних завдань [39]. Бюджет, як трактує його К. Маркс, – це розпис передбачуваних доходів і витрат держави на поточний рік, який ґрунтується на фінансовому досвіді, а саме – на балансі попереднього року [30].

У Бюджетному Кодексі України термін «бюджет» визначається як план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду [8].

Огляд сучасних наукових підходів до визначення поняття «бюджет» (табл. 1) у вітчизняній економічній літературі, засвідчує, що в основному погляди на дане явище містять у собі його визнання як провідної ланки фінансової системи, що формується у вигляді відповідного централізованого фонду.

Таблиця 1 – Підходи до розуміння сутності поняття «бюджет» у вітчизняній економічній літературі

№ з/п	Джерело	Визначення
1	2	3
1.	Алісов Е.А. [3]	Бюджет є найбільш важливим засобом розподілу й перерозподілу коштів між виробничою й невиробничою сферами. Розподіляючи бюджетні ресурси між виробничою й невиробничою сферами (у процесі надходження й використання коштів), бюджет служить засобом контролю за цими процесами, а також функціонуванням фінансів у цілому. Бюджет є формою організації руху коштів [с.70].
2.	Василик О.Д. [12]	Бюджет – централізований фонд фінансових ресурсів держави, який використовується для виконання покладених на неї функцій, передбачених Конституцією України [с. 28].
3.	Воронова Л.К. [13]	Бюджет необхідно розглядати в таких аспектах: а) матеріальному – як документ, у якому об'єднуються доходи і видатки держави або органу місцевого самоврядування; б) адміністративному – як попередній план доходів і видатків; в) бухгалтерському – як зведену таблицю зібраних доходів і видатків (за класифікацією доходів і видатків); г) політичному – як дозвіл законодавчого (або місцевого представницького) органу на формування і використання державних (і місцевих) фінансових ресурсів; д) соціальному – як інструмент впливу держави або органу місцевого самоврядування на соціальне життя країни [с. 111-112].
4.	Даньків В.Й. [17]	Бюджет – основний метод державного фінансового регулювання. Він передбачає забезпечення поділу й перерозподілу ВВП між регіонами держави, галузями економіки, виходячи зі стратегії її економічного розвитку, фінансової політики та потреб ринкового механізму, зважаючи на те, що в кризових умовах ринковий механізм менш ефективний, тому державі необхідно розширювати втручання в процес перерозподілу фінансів. Державний бюджет, як одна з ланок фінансової системи України, відображає грошові відносини, які виникають між державою, з одного боку, і підприємствами, організаціями, установами всіх форм власності і фізичними особами - з іншого, з приводу утворення централізованого фонду грошових коштів держави і його використання на розширене відтворення, підвищення рівня життя й

№ з/п	Джерело	Визначення
1	2	3
		задоволення інших суспільних потреб. Завдяки бюджету відповідно до Конституції України держава повинна мати можливість зосередити фінансові ресурси на важливих ділянках економічного та соціального розвитку [с. 219].
5.	Загородній А.Г. [23]	Бюджет – грошове вираження збалансованого розпису доходів і видатків держав, адміністративно-територіальної одиниці, підприємства, установи за певний період. Бюджет – планові обчислення очікуваних грошових доходів і видатків держави, підприємства, окремої особи на певний період [с. 56].
6.	Кузьменко Л.В. [28]	Бюджет – кількісний вираз плану, інструмент контролю та координації його виконання [с. 43]
7.	Кучерявенко М.П. [44]	Бюджет – правовий акт, основний фінансовий план створення, розподілу й використання централізованого грошового фонду держави або територіальної громади [с. 98].
8.	Музика – Стефанчук О.А. [33]	Бюджет, як економічна категорія, має матеріальний та суспільний прояви. Матеріальна характеристика бюджету полягає в тому, що він являє собою централізований фонд коштів, який надходить у розпорядження відповідних компетентних органів для реалізації функцій держави та органів місцевого самоврядування. У свою чергу, суспільна ознака бюджету – система економічних відносин, що пов'язані зі збиранням та використанням грошових коштів [с. 78].
9.	Омелянович Л.О. [35]	Бюджет – це сукупність економічних відносин між державою, юридичними та фізичними особами з приводу розподілу та перерозподілу ВВП з метою формування і використання централізованого фонду грошових коштів, призначеного для забезпечення виконання державою її функцій [с. 19]
10.	Опарін В.М. [36]	Бюджет – це сукупність законодавчо регламентованих відносин між державою та юридичними і фізичними особами щодо розподілу та перерозподілу ВВП, а в певних умовах – національного багатства [с. 24]
11.	Оспішев В.І. [38]	Бюджет – сукупність фінансових відносин держави з суб'єктами господарювання, а також з населенням стосовно формування та використання централізованого фонду грошових ресурсів для забезпечення функцій держави, передбачених Конституцією [с. 52]

№ з/п	Джерело	Визначення
1	2	3
12.	Юрій С.І. [47]	Бюджет – це об’єктивна економічна категорія, яка характеризує сукупність грошових відносин, що пов’язані з розподілом та перерозподілом ВВП і національного багатства з метою формування і використання основного централізованого фонду грошових коштів, призначеного для виконання державою своїх функцій.

Джерело: складено автором на основі вивчення та систематизації наукових джерел.

Синтезуючи наукові погляди вітчизняних економістів та їхні підходи до розуміння сутності поняття «бюджет», слід вказати на те, що це складна економічна категорія, яку необхідно розглядати в наступних аспектах:

1) бюджет є засобом розподілу і перерозподілу частини створеного в країні ВВП, який здійснюється органами державної влади або органами місцевого самоврядування й спрямовується на задоволення економічних та соціальних потреб суспільства (фінансовий аспект);

2) бюджет – це джерело коштів, які акумулюються у спеціальному централізованому фонді й спрямовуються на забезпечення виконання органами державної влади або органами місцевого самоврядування покладених на них функцій і завдань щодо ефективного розвитку адміністративно-територіальних утворень (організаційний аспект);

3) бюджет – це основний фінансовий план формування та використання фінансових ресурсів держави або адміністративно-територіальної одиниці, який має форму затвердженого нормативно-правового акту, як правило закону (нормативно-правовий аспект);

4) бюджет – основний важіль впливу на організацію взаємовідносин, які виникають між державою, з одного боку, і суб’єктами підприємницької діяльності та населенням - з іншого, як щодо мобілізації коштів до спеціального централізованого фонду, так і щодо їх розподілу і перерозподілу між різними територіями, галузями національної економіки, суб’єктами господарювання та населенням з метою забезпечення сталого економічного розвитку держави (управлінський аспект).

Основні процедури щодо складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контроль за дотриманням бюджетного законодавства здійснюються в межах бюджетного процесу.

Під час дослідження етимології іншого ключового терміну поняття «бюджетний менеджмент» - «менеджмент» необхідно також виходити з його сприйняття як широкої та багатоаспектної економічної категорії. Термін «менеджмент» утворився від англійського дієслова «to manage», що в перекладі означає «керувати / управляти», яке у свою чергу походить від латинського слова «manus» - «рука». Еволюція розвитку даної категорії охоплює значний період часу, від його початкового розуміння, як вміння дбайливо вести домашнє господарство, майстерно володіти засобами праці, вправно працювати, до його сприйняття як науки про управління, мистецтва ведення справ і стилю роботи.

Аналізуючи наукові підходи щодо трактування сутності поняття «менеджмент» слід вказати на наявність як широких, так і звужених підходів до його визначення (табл. 2).

Таблиця 2 – Визначення поняття «менеджмент» в економічній літературі

№ з/п	Джерело	Визначення
1	2	3
1.	Абчук В.А. [1]	Менеджмент – це управління організацією в умовах ринкової економіки.
2.	Великий економічний словник [6]	Менеджмент (англ. management) – управління виробництвом; сукупність принципів, методів, засобів і форм управління виробництвом з метою підвищення ефективності виробництва і збільшення прибутку.
3.	Гірняк О.М., Лазановський П.П. [15]	Менеджмент – це складова процесу управління, яка забезпечує координацію дій персоналу підприємства (організації) на всіх його рівнях з раціонального використання тих наявних ресурсів із застосуванням наукового підходу, психологічних норм керівництва.
4.	Глухов В.В. [16]	Менеджмент – сукупність принципів, методів і засобів управління виробництвом з метою підвищення ефективності виробництва і збільшення прибутку.
5.	Друкер П [18]	Менеджмент – це особливий вид діяльності, який перетворює неорганізований натовп в ефективну цілеспрямовану та продуктивну групу.
6.	Економічний енциклопедичний словник [19]	Менеджмент (англ. manage – управляти) – наука про управління сучасним підприємством (фірмою, компанією), основним змістом якої є комплекс наукових принципів, методів стимулювання та організаційних важелів впливу на поведінку людей, використання різноманітних ресурсів з метою досягнення тактичних і стратегічних цілей організації.
7.	Завадський Й.С. [22]	Менеджмент (англ. management) – вид управління; діяльність, спрямована на перетворення вихідної ситуації в бажану; сукупність принципів, методів, засобів і форм управління виробництвом з метою підвищення його ефективності та збільшення прибутку. Вміння добиватися поставлених цілей, використовуючи працю, інтелект, мотиви поведінки інших людей. Менеджмент – функція, вид діяльності з керівництва людьми в різних організаціях, а також галузь людських знань, які допомагають здійснити цю функцію.
8.	Енциклопедичний словник з державного управління [20]	Менеджмент (англ. management; to manage – управляти, керувати людьми) – професійне управління сучасною організацією в умовах ринкової конкурентної економіки, що передбачає постійне удосконалення діяльності організації на основі інноваційних підходів. М. у застосуванні до

№ з/п	Джерело	Визначення
1	2	3
		сфери публічного управління не тільки охоплює процес адміністрування, а також передбачає чітке уявлення кінцевого соціально визначеного результату, максимально ефективну організацію дій для досягнення цілей і реальну відповідальність за результат. Найвні визначення – менеджмент якості та менеджмент інформаційний.
9.	Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. [24]	Менеджмент – система управління сучасним виробництвом із використанням наукових методів. Фінансовий менеджмент – система принципів і методів розроблення та реалізації управлінських рішень щодо формування, розподілу й використання фінансових ресурсів підприємства (організації) та оптимізації його грошових потоків.
10.	Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. [29]	Менеджмент – це вміння досягти поставлених цілей, використовуючи працю, інтелект, мотиви поведінки інших людей; Менеджмент – це діяльність, яка відповідно до цілей та завдань бізнесу розробляє плани, визначає не лише, що і коли робити, але й як і хто буде виконувати те, що намітили, формує робочі процедури по всіх стадіях управління та здійснює контроль; Менеджмент – це не управління предметами, а організація і управління роботою людей; Менеджмент – діяльність щодо знаходження найкращих способів досягнення цілей організації; Менеджмент – наука управління; сукупність принципів, методів, засобів та форм управління з метою підвищення ефективної діяльності та збільшення прибутків
11.	Мочерний С.В. [32]	Менеджмент – прошарок суспільства, що складається із професійних управляючих (директорів компаній і фірм, керівників окремих підрозділів підприємства тощо). Менеджмент – наука про управління, особливий вид діяльності, змістом якої є цілеспрямований вплив на працівників, на управління і координацію операцій фірми в умовах ринку для досягнення цілей, поставлених перед підприємством.
12.	Новий ілюстрований енциклопедичний словник [34]	Менеджмент (англ. management – управління, завідування, організація) – управління виробництвом; сукупність знань, принципів, засобів і форм управління виробництвом в умовах ринкової економіки
13.	Оксфордський словник англійської мови [49]	Менеджмент – це спосіб та манера спілкування з людьми (працівниками);

№ з/п	Джерело	Визначення
1	2	3
		Менеджмент – це влада та мистецтво керувати; Менеджмент – це вміння та адміністративні навички організувати роботу апарату управління; Менеджмент – це органи управління, адміністративні одиниці, служби та підрозділи.
14.	Осовська Г.В., Осовський О.А. [37]	Менеджмент – це вплив на колектив, який направлений на досягнення мети, і необхідні для цього взаємопов'язані заходи; Менеджмент – організація, важелі та регулювання цього процесу за допомогою зворотного зв'язку; Менеджмент – керівництво людьми, розробка, прийняття та реалізація рішень; Менеджмент – найкращий розподіл ресурсів, цілеспрямована переробка інформації; Менеджмент – функція, вид діяльності з керівництва людьми в різних організаціях.
15.	Тъетар Р.А. [41]	Менеджмент – процес управління організацією (мистецтво і спосіб керівництва)
16.	Шатун В.Т. [45]	У широкому розумінні менеджмент – це наука про теорію управління виробництвом, що орієнтована, по-перше, на людину як на основне джерело підвищення продуктивності праці, а по-друге – на реалізацію об'єктивних економічних законів і узгодження економічних інтересів. У вузькому розумінні менеджмент – це процес, спрямований на ефективне використання ресурсів для досягнення організаційних цілей в умовах, які постійно змінюються.
17.	Шегда А.В. [46]	Менеджмент – активний вплив на параметри будь-якого об'єкта з метою усунення небажаних відхилень від заданих режимів роботи, підтримання стану впорядкованості, плановості та динамічної рівноваги з навколишнім середовищем.

Джерело: складено автором на основі вивчення та систематизації наукових джерел.

Узагальнення наукових підходів до розуміння сутності поняття «менеджмент» свідчить про те, що здебільшого даний термін використовується для характеристики процесу управління капіталом, бізнесом чи суб'єктом господарювання на мікро-, мезо- чи макрорівні.

В умовах ринкової економіки держава функціонує як макроекономічний суб'єкт підприємницької діяльності, який у процесі своєї діяльності надає суспільству певні послуги (блага), що пов'язані з виконанням державою її функцій. Так як процес виробництва і надання таких послуг потребує фінансових ресурсів, які акумулюються в бюджеті, підвищується роль менеджменту як важливого інструменту забезпечення правильного формування та ефективного використання бюджетних коштів під час виконання державою її функцій і завдань. Відтак, провідна роль в бюджетному процесі відводиться бюджетному менеджменту.

Враховуючи той факт, що бюджетний менеджмент, як галузь вітчизняної економічної науки знаходиться в стані становлення, визначення дефініції бюджетного менеджменту у вітчизняних наукових джерелах зустрічається не часто. Проте, певні напрацювання у цьому напрямі все-ж-таки є (табл. 3). У зарубіжній літературі термін «бюджетний менеджмент» насамперед пов'язаний з управлінням рухом коштів у межах суб'єктів господарювання. Щодо державного рівня використовують декілька термінів: фіскальне адміністрування, бюджетний менеджмент у державному секторі та менеджмент урядових витрат [11, с. 33].

Таблиця 3 – Тракткування сутності поняття «бюджетний менеджмент» в економічній літературі

№ з/п	Джерело	Визначення
1	2	3
1.	Аветисян І.А. [2]	Бюджетний менеджмент – це сукупність ефективних дій, прийомів, методів і способів, що здійснюються органами державної влади, органами місцевого самоврядування та іншими господарюючими суб'єктами з управління бюджетними відносинами, що виникають у процесі утворення, розподілу, перерозподілу і використання державних та муніципальних бюджетних коштів.
2.	Баскаков А.Ю. [4]	Бюджетний менеджмент слід розглядати як складову частину фінансового менеджменту, що є сукупністю взаємопов'язаних елементів: суб'єктів (органів законодавчої та виконавчої влади, оперативного управління, розпорядників бюджетних коштів), які на основі планування, організації, обліку і контролю раціонально управляють об'єктами – фінансовими потоками, фондами грошових коштів, міжбюджетними відносинами задля досягнення поставлених цілей і завдань бюджетно-фінансової політики держави.
3.	Благун І.Г. [5]	Бюджетний менеджмент – система програмно-цільового управління бюджетами різних рівнів за допомогою бюджетного механізму з метою оптимізації доходів і витрат бюджету для забезпечення ефективного вирішення завдань соціально-економічного розвитку територій.
4.	Боровикова О.В. [7]	Бюджетний менеджмент – наука з ефективного керівництва рухом коштів бюджетів різних рівнів.
5.	Галушка Є.О. [14]	Бюджетний менеджмент – сукупність процедур, прийомів, методів і функцій, що забезпечують управління бюджетними коштами в процесі їх акумулювання, розподілу та використання, і відносинами, що виникли при цьому.
6.	Ермакова О.О. [21]	Бюджетний менеджмент є системою управління бюджетними потоками з використанням науково обґрунтованих ринкових форм і методів прийняття

№ з/п	Джерело	Визначення
1	2	3
		ефективних рішень у галузі управління бюджетними активами, пасивами і бюджетними ризиками.
7.	Індутенко А.М. [25]	Бюджетний менеджмент являє собою систему програмно-цільового управління бюджетами різних рівнів за допомогою бюджетного механізму з метою оптимізації доходів та видатків бюджету для забезпечення ефективного вирішення завдань соціального-економічного розвитку територій.
8.	Клець Л.Є. [26]	Бюджетний менеджмент – це сукупність заходів, форм і методів органів державного управління щодо формування, розподілення, витрачання бюджетних коштів із застосуванням контрольних дій на всіх стадіях бюджетного процесу.
9.	Ковалева Т.М. [27]	Бюджетний менеджмент – система управління бюджетними потоками, доходами і витратами бюджету в масштабі країни або її території.
10.	Михайленко С.В. [31]	Бюджетний менеджмент – система розробки та реалізації управлінських рішень у процесі формування й використання централізованих грошових ресурсів (коштів) держави та її територіально-адміністративних одиниць. Бюджетний менеджмент включає бюджетне прогнозування, планування, обґрунтування проектів бюджетів різних рівнів, розгляд поданих проектів, їх доопрацювання, затвердження, внесення змін до затверджених бюджетів, виконання бюджетів, моніторинг, аналіз, звітування.
11.	Панкевич Л.В., Зварич М.А., Могіляк П.Я., Хомічак Б.І. [9]	Бюджетний менеджмент призначений об'єднати комплекс методів, засобів, принципів і форм, що використовуються в бюджетному процесі.
12.	Премчанд А. [50]	Бюджетний менеджмент (менеджмент урядових витрат) можна охарактеризувати як сукупність дій, пов'язаних з мобілізацією ресурсів, встановленням пріоритетів урядових програм, ефективним управлінням ресурсами, контролем за їх формуванням та витрачанням у межах бюджетного процесу.
13.	Сафонова Л.Д., Буряченко А.Є., Малік Є.О. [11]	Бюджетний менеджмент – наріжний камінь державного управління, адже це потужний інструмент демократії, завдяки якому уряд перебуває під контролем електорату. За його допомогою здійснюють регулювання економічних і соціальних процесів у країні. Бюджетний менеджмент - ділова сфера в тому розумінні, що відповідає критеріям прикладної економіки,

№ з/п	Джерело	Визначення
1	2	3
		передбачаючи розподіл дефіцитних фінансових ресурсів між безліччю конкуруючих потреб.
14.	Тимирханова Л.М. [40]	Бюджетний менеджмент можна охарактеризувати як сукупність принципів і методів формування й реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням, розподілом та використанням бюджетних коштів.
15.	Федосов В.М. [10]	Бюджетний менеджмент – сукупність заходів, форм і методів аналітичної, організаційної й оперативної діяльності персоналу фінансового відомства та інших державних інституцій щодо формування і витрачання (розасигнування) бюджетних коштів у поєднанні з розпорядчими і контрольними діями на всіх фазах бюджетного процесу.
16.	Фетисов Ф.Д. [43]	Бюджетний менеджмент – це науково-обґрунтована система управління бюджетними відносинами, потоками та фондами державних грошових коштів, мета якої полягає у реалізації фінансово-бюджетної політики для збереження та розвитку економічної цілісності, безпеки та державного устрою, попередження фінансової неспроможності.
17.	Яшина Н.І. [48]	Бюджетний менеджмент – це процес управління формуванням, розподілом, перерозподілом і використанням державних ресурсів, а також оптимізацією грошових потоків, що проходять через бюджетну систему.

Джерело: складено автором на основі вивчення та систематизації наукових джерел.

Дослідження наукових підходів до трактування сутності поняття «бюджетний менеджмент» та їх критичний аналіз свідчить про те, що одні автори розглядають його як складову фінансового менеджменту, інші – як самостійну категорію. Більшість науковців характеризують бюджетний менеджмент, як систему управління, проте одні говорять про управління бюджетами різних рівнів, інші – про управління бюджетними відносинами та бюджетними потоками, ще інші – про управління державними ресурсами. Серед наукових підходів є й такі, що розглядають бюджетний менеджмент як певну сукупність прийомів, процедур, методів і способів:

- 1) діяльності органів державного управління щодо формування, розподілу і витрачання бюджетних коштів (перший підхід);
- 2) формування і реалізації управлінських рішень (другий підхід);
- 3) що забезпечують управління бюджетними коштами (третій підхід).

Як бачимо, наявні підходи до трактування поняття «бюджетний менеджмент» характеризуються як неоднозначністю визначення, так і відсутністю чіткого розуміння сутності даної категорії.

З'ясування етимології і змісту ключових термінів поняття «бюджетний менеджмент» – «бюджет» і «менеджмент», а також критичний аналіз наукової думки щодо трактування сутності досліджуваної категорії дає підстави для розуміння бюджетного менеджменту як організації управління бюджетним процесом в основі

якого лежать принципи, методи, важелі, інструментарій організаційно-розпорядчої діяльності органів державної влади та/або місцевого самоврядування, що спрямовуються на забезпечення сталого економічного розвитку на всіх рівнях економічної системи й належного виконання державою її завдань і функцій. Бюджетний менеджмент – це динамічна науково-практична система, багатогранна за змістом та умовами організації (оскільки охоплює всі стадії бюджетного процесу: складання, розгляд, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контроль за дотриманням бюджетного законодавства), яка трансформується під впливом зміни економічних умов й орієнтована на забезпечення макроекономічної збалансованості, підвищення результативності і прозорості управління бюджетним процесом.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи наведені підходи щодо визначення сутності поняття «бюджетний менеджмент» слід вказати на його складну етимологічну структуру, оскільки розкриття його змісту вбачається можливим лише на основі урахування категоріальної сутності дефініцій «бюджет» та «менеджмент». Аргументовано, що під бюджетним менеджментом слід розуміти динамічну науково-практичну систему, багатогранну за змістом і умовами організації, сутність якої зводиться до організації управління бюджетним процесом, що ґрунтується на принципах, методах, важелях, інструментарії організаційно-розпорядчої діяльності органів державної влади та/або місцевого самоврядування, що спрямовуються на забезпечення сталого економічного розвитку на всіх рівнях економічної системи й належного виконання державою її завдань і функцій.

Враховуючи теоретичну спрямованість даного дослідження, подальші розробки мають бути спрямовані на оцінку ефективності функціонування системи бюджетного менеджменту в сучасних умовах.

Список літератури

1. Абчук В.А. Менеджмент : учебник [Текст] / В.А. Абчук. – СПб.: Союз, 2002. – 463 с.
2. Аветисян И.А. Бюджетный менеджмент: сущность, история и проблемы совершенствования в современной России [Текст] / И.А. Аветисян // Проблемы развития территории. – 2016. – Вып. 2 (82). – С. 137–153
3. Алисов Е.А. Финансовое право: учеб. пособие [Текст] / Е.А. Алисов. – Харьков : Эспада, 1999. – 240 с.
4. Баскаков А.Ю. Наукові підходи до визначення економічного змісту поняття «бюджетний менеджмент» [Текст] / А.Ю. Баскаков // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». – 2016. – № 3(31). – С. 92–95.
5. Благун И.Г. Аналитические основы бюджетного менеджмента [Текст] / И.Г. Благун // Прозкономика. – 2008. – № 23. – С. 14–18.
6. Большой экономический словарь [Текст] / Под ред. А.Н. Азрилияна. 5-е изд. доп и перераб. – М.: Институт новой экономики, 2002. – 1280 с.
7. Боровикова Е.В. Теоретико-методологические положения организации бюджетного менеджмента [Текст] / Е.В. Боровикова // Финансы и кредит. – 2008. – № 11. – С. 32–34.
8. Бюджетный Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456–VI (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
9. Бюджетний менеджмент : навч. посіб. [Текст] / Л.В. Панкевич, М.А. Зварич, П.Я. Могіляк, Б.І. Хомічак. – К. : Знання, 2006. – 293 с.
10. Бюджетний менеджмент : підручник [Текст] / В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова та ін. ; за заг. ред. В. Федосова. – К. : КНЕУ, 2004. – 792 с.
11. Бюджетний менеджмент: тренінг-курс : навч. посіб. [Текст] / Л.Д. Сафонова, А.С. Буряченко, С.О. Малік та ін. ; за заг. ред. С.О. Малік. – К. : ДННУ «Академія фінансового управління», 2012. – 400 с.
12. Василик О.Д. Бюджетна система України: підручник [Текст] / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 544 с.

13. Воронова Л.К. Фінансове право України: підручник [Текст] / Л. К. Воронова. – К. : Прецедент : Моя книга, 2006. – 448 с.
14. Галушка Є.О. Бюджетний менеджмент : навч.-метод. посіб. [Текст] / Є.О. Галушка. – Чернівці : Книги, 2007. – 280 с.
15. Гірняк О.М. Менеджмент: підручник [Текст] / О.М. Гірняк, П.П. Лазановський. – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 352 с.
16. Глухов В.В. Основы менеджмента: учебн.-справ. пособие. [Текст] / В.В. Глухов. – СПб. : Специальная литература, 1995. – 326 с.
17. Даньків В.Й. Роль бюджету у соціально-економічному розвитку держави [Текст] / В.Й. Даньків, М.М. Галас // Науковий вісник Ужгородського університету : [зб. наук. пр.] – Ужгород : УжНУ, 2013. – Вип. 3(40). – С. 219–226.
18. Друкер П. Практика менеджмента [Текст] / П. Друкер. – М. : Вільямс, 2000. – 400 с.
19. Економічний енциклопедичний словник [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://subject.com.ua/economic/slovnik/index.html>.
20. Енциклопедичний словник з державного управління [Текст] / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
21. Ермакова Е. А. Бюджетный менеджмент и его функциональные элементы [Текст] / Е.А. Ермакова // Финансы и кредит. – 2010. – № 20. – С. 2–7.
22. Завадський Й.С. Економічний словник [Текст] / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О. О. Юшкевич. – К. : Кондор, 2006. – 356 с.
23. Загородній А.Г. Словник банківських термінів [Текст] / А.Г. Загородній, О.М. Сліпушко, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – К.: Аконтіт, 2000. – 608 с.
24. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник [Текст] / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – К.: Знання, 2007. – 1072 с.
25. Индутенко А.Н. Бюджетный менеджмент в условиях формирования системы бюджетирования, ориентированного на результат [Текст] / А.Н. Индутенко // Финансы и кредит. – 2007. – №30. – С. 2–8.
26. Клець Л.Є. Бюджетний менеджмент : навч. посіб. [Текст] / Л.Є. Клець. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 640 с.
27. Ковалева Т.М. Основы организации бюджетного менеджмента в субъекте Федерации [Текст] / Т.М. Ковалева // Финансы и кредит. – 2003. – № 6. – С. 141–146.
28. Кузьменко Л.В. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. [Текст] / Л.В. Кузьменко, В.В. Кузьмін, В. М. Шаповалова. – Херсон : Олді-плюс, 2009. – 256 с.
29. Мескон М. Основы менеджмента [Текст] / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури; пер. с англ. [Общ. ред. Л.И. Евенко]. – М. : Дело, 1997. – 704 с.
30. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии: в трех томах. Т. 2. – Кн. 2: Процесс обращения капитала [Текст] / К. Маркс. – М. : Политиздат, 1958. – 648 с.
31. Михайленко С.В. Бюджетний менеджмент: визначення, принципи, функції [Текст] / С.В. Михайленко // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 3. – С. 223–229.
32. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія : у трьох томах. Т. 2. [Текст] / С.В. Мочерний. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001. – 848 с.
33. Музика-Стефанчук О.А. Органи публічної влади як суб'єкти бюджетних правовідносин : монографія [Текст] / О.А. Музика-Стефанчук. – Хмельницький: Хмельницький ун-т упр. та права, 2011. – 384 с.
34. Новый иллюстрированный энциклопедический словарь [Текст] / под ред. В.И. Бородулина и др. – М. : Большая Российская энциклопедия, 2003. – 911 с.
35. Омелянович Л.О. Бюджетна система: інтегрований навч. комплекс [Текст] / під ред. Л.О. Омелянович. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2008. – 237 с.
36. Опарін В.М. Фінансова система України (теоретико - методологічні аспекти): монографія [Текст] / В.М. Опарін. – К. : КНЕУ, 2005. – 240 с.
37. Осовська Г.В. Менеджмент організацій: навч. посіб. [Текст] / Г.В. Осовська, О.А. Осовський. – К.: Кондор, 2005. – 860 с.
38. Оспіщев В.І. Фінанси: навч. посіб. [Текст] / В.І. Оспіщев, Л.І. Лачкова, О.П. Близнюк та ін.; [за ред. В.І. Оспіщева]. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 366 с.
39. Сей Ж.Б. Трактат «О государственных имуществах и налогах» [Текст] / Жан Батист Сей. – М.: 1816. – 96 с.
40. Тимирханова Л.М. Содержание бюджетного менеджмента [Текст] / Л.М. Тимирханова // Вестник Удмуртского университета. – 2007. – № 2. – С. 255–258.

41. Тьетар Р.А. Менеджмент [Текст] / Р.А. Тьетар; пер с фр. [Под ред. Д.О. Ямпольской]. – СПб. : ИД «Нева», 2003. – 96 с.
42. Федосов В. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрямки: монографія [Текст] / В. Федосов, В. Опарін, С. Львовичкін. [За ред. В. Федосова]. – К. : КНЕУ, 2002. – 387 с.
43. Фетисов Ф.Д. Бюджетная система Российской Федерации: учебн. пособие [Текст] / Ф.Д. Фетисов. – М. : Юнити-Дана, 2003. – 367 с.
44. Фінансове право України : підручник [Текст] / Г.В. Бех, О.О. Дмитрик, І.Є. Криницький. [За ред. М.П. Кучерявенка]. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 320 с.
45. Шатун В.Т. Основы менеджменту: навч. посіб. [Текст] / В.Т. Шатун. – Миколаїв: МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – 376 с.
46. Шегда А.В. Менеджмент: навч. посіб. [Текст] / А.В. Шегда. – К. : «Знання», 2002. – 583 с.
47. Юрій С.І. Фінанси: підручник [Текст] / С.І. Юрій, В.М. Федосов. – К. : Знання, 2008. – 611 с.
48. Яшина Н.И. Теоретические и методические основы управления бюджетом : риски доходной части бюджета [Электронный ресурс] / Н.И. Яшина // Финансы и кредит. – 2004. – № 8 (146). – Режим доступа : <http://www.fin-izdat.ru/journal/fc>.
49. Oxford English Dictionary [Электронный ресурс] – Режим доступа : <https://en.oxforddictionaries.com/definition/manage>
50. Premchand A. Public Expenditure Management [Text] / A. Premchand. –Washington : IMF, 1993. – P. 30.

References

1. Abchuk, V.A. (2002). *Menedzhment [Management]*. SPb.: Soiuz [in Russian].
2. Avetysian, Y.A. (2016). Biudzhjetnyj menedzhment: suschnost', ystoriya y problemy sovershenstvovaniya v sovremennoj Rossyy [Budget management: the essence, history and problems of improvement in modern Russia]. *Problemy razvytiya terrytory – Problems of territory development*, 2 (82), 137–153 [in Russian].
3. Alysov, E.A. (1999). *Fynansovoe pravo [Financial right]*. Khar'kov : Espada [in Ukrainian].
4. Baskakov, A.Yu. (2016). Naukovi pidkhody do vyznachennia ekonomichnoho zmistu poniattia «biudzhjetnyj menedzhment» [Scientific approaches to the definition of the economic content of the concept of «budget management»]. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiia». Seriya «Ekonomika» – Scientific notes of the National University of Ostroh Academy. Economics Series*, 3(31), 92–95 [in Ukrainian].
5. Blahun, Y.H. (2008). Analytycheskye osnovy biudzhethnoho menedzhmenta [Analytical bases of budgetary management]. *Proekonomyka – Proeconomy*, 23, 14–18 [in Russian].
6. Azrylyan, A.N. (Eds.). (2002). *The Big Economic Dictionary*. Moscow: Ynstytut novoj ekonomyyky.
7. Borovykova, E.V. (2008). Teoretyko-metodolohycheskye polozheniya orhanyzatsyy biudzhethnoho menedzhmenta [Teoretiko-methodological positions of the organization of budgetary management]. *Fynansy y kredit – Finance and credit*, 11, 32–34 [in Russian].
8. Biudzhjetnyi Kodeks Ukrainy vid 08.07.2010 № 2456–VI (zi zminamy i dopovnenniamy) [Budget Code of Ukraine of July 8, 2010 № 2456 – VI (amended)]. (n.d.). [zakon3.rada.gov.ua](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> [in Ukrainian].
9. Pankevych, L.V., Zvarych, M.A., Mohyliak, P.Ya., & Khomichak, B.I. (2006). *Biudzhjetnyj menedzhment [Budget Management]*. Kyiv : Znannia [in Ukrainian].
10. Fedosov, V., Oparin, V., & Safonova, L. (2004). *Biudzhjetnyj menedzhment [Budget Management]*. Kyiv : KNEU [in Ukrainian].
11. Safonova, L.D., Buriachenko, A.Ye., & Malik, Ye.O. (2012). *Biudzhjetnyj menedzhment [Budget Management]*. Kyiv : DNNU «Akademiia finansovoho upravlinnia» [in Ukrainian].
12. Vasylyk, O.D., & Pavliuk, K.V. (2004). *Biudzhethna systema Ukrainy [Budget system of Ukraine]*. Kyiv : Tsentri navchal'noi literatury [in Ukrainian].
13. Voronova, L.K. (2006). *Finansove pravo Ukrainy [Financial Law of Ukraine]*. Kyiv : Moia knyha [in Ukrainian].
14. Halushka, Ye.O. (2007). *Biudzhjetnyj menedzhment [Budget Management]*. Chernivtsi : Knyhy [in Ukrainian].
15. Hirniak, O.M., & Lazanovs'kyj, P.P. (2008). *Menedzhment [Management]*. L'viv: «Mahnoliia 2006» [in Ukrainian].
16. Hlukhov, V.V. (1995). *Osnovy menedzhmenta [Fundamentals of Management]*. SPb. : Spetsyal'naia lyteratura [in Russian].
17. Dan'kiv, V.J., & Halas, M.M. (2013). Rol' biudzhetu u sotsial'no-ekonomichnomu rozvytku derzhavy [The role of the budget in the socio-economic development of the state]. *Naukovyj visnyk*

- Uzhhorods'koho universytetu – Scientific herald of Uzhgorod University*, 3(40), 219–226 [in Ukrainian].
18. Druker, P. (2000). *Praktyka menedzhmenta [Management practice]*. Moscow : Vyl'iams [in Russian].
  19. Ekonomichnyj entsyklopedychnyj slovnyk [Economic Encyclopedic Dictionary]. (n.d.). *subject.com.ua*. Retrieved from <http://subject.com.ua/economic/slovník/index.html>. [in Ukrainian].
  20. *Encyclopedic Dictionary of Public Administration*. (2010). Kyiv : NADU.
  21. Ermakova, E.A. (2010). Biudzhetnyj menedzhment y eho funktsyonal'nye elementy [Budget management and its functional elements]. *Fynansy y kredyt – Finance and credit*, 20, 2–7 [in Russian].
  22. Zavads'kyj, J.S., Osovs'ka, T.V., & Yushkevych, O.O. (2006). *Ekonomichnyj slovnyk [Economic dictionary]*. Kyiv : Kondor [in Ukrainian].
  23. Zahorodnij, A.H., Slipushko, O.M., Vozniuk, H.L., & Smovzhenko, T.S. (2000). *Slovnyk bankivs'kykh terminiv [Dictionary of banking terms]*. Kyiv: Akonit [in Ukrainian].
  24. Zahorodnij, A.H., & Vozniuk, H.L. (2007). *Finansovo-ekonomichnyj slovnyk [Financial and Economic Dictionary]*. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
  25. Yndutenko, A.N. (2007). Biudzhetnyj menedzhment v uslovyakh formyrovanyia systemy biudzhetirovanyia, oryentyrovannoho na rezul'tat [Budget management in the context of the formation of a results-based budgeting system]. *Fynansy y kredyt – Finance and credit*, 30, 2–8 [in Russian].
  26. Klets', L.Ye. (2007). *Biudzhetnyj menedzhment [Budget Management]*. Kyiv : Tsentri uchbovoi literatury [in Ukrainian].
  27. Kovaleva, T.M. (2003). Osnovy orhanyzatsiy biudzhetnoho menedzhmenta v sub'ekte Federatsiy [Fundamentals of the organization of budget management in the subject of the Federation]. *Fynansy y kredyt – Finance and credit*, 6, 141–146 [in Russian].
  28. Kuz'menko, L.V., Kuz'min, V.V., & Shapovalova, V.M. (2009). *Finansovyj menedzhment [Financial Management]*. Kherson : Oldi-plus [in Ukrainian].
  29. Meskon, M., Al'bert, M., Khedoury, F., & Evenko, L.Y. (1997). *Fundamentals of Management*. (L. Y. Evenko, Trans). Moscow : Delo.
  30. Marks, K. (1958). *Kapital. Krytyka politycheskoj ekonomyy. Protsess obraschenyia kapitala [Capital. Criticism of political economy. Process of circulation of capital]*. Moscow : Polytyzdat [in Russian].
  31. Mykhajlenko, S.V. (2011). Biudzhetnyj menedzhment: vyznachennia, pryntsypy, funktsii [Budget Management: Definition, Principles, Functions]. *Aktual'ni problemy ekonomiky – Actual problems of the economy*, 3, 223–229 [in Ukrainian].
  32. Mochernyj, S.V. (2001). *Ekonomichna entsyklopediia [Economic Encyclopedia]*. Kyiv : Vydavnychyj tsentr «Akademiiia» [in Ukrainian].
  33. Muzyka-Stefanchuk, O.A. (2011). *Orhany publichnoi vlady iak sub'iekty biudzhetnykh pravovidnosyn [Public authorities as subjects of budget legal relations]*. Khmel'nyts'kyj: Khmel'nyts'kyj un-t upr. ta prava [in Ukrainian].
  34. Borodulyň, V.Y. (Eds.). (2003). *New Illustrated Encyclopedic Dictionary*. Moscow : Bol'shaia Rossyjskaia entsyklopedyia.
  35. Omelianovych, L.O. (2008). *Biudzhetna sistema [Budget system]*. Donets'k: DonNUET [in Ukrainian].
  36. Oparin, V.M. (2005). *Finansova sistema Ukrainy (teoretyko-metodolohichni aspekty) [The financial system of Ukraine (theoretical and methodological aspects)]*. Kyiv : KNEU [in Ukrainian].
  37. Osovs'ka, H.V. (2005). *Menedzhment orhanizatsij [Management of Organizations]*. Kyiv : Kondor [in Ukrainian].
  38. Ospishev, V.I., Lachkova, L.I., & Blyzniuk, O.P. (2008). *Finansy [Finances]*. Kyiv : Znannia [in Ukrainian].
  39. Sej, Zh.B. (1816). *Traktat «O hosudarstvennykh ymuschestvakh y nalohakh» [A Treatise on State Property and Taxes]*. Moscow [in Russian].
  40. Tymyrkhanova, L.M. (2007). Soderzhanye biudzhetnoho menedzhmenta [Content of budget management]. *Vestnyk Udmurtskoho unyversyteta – Bulletin of the Udmurt University*, 2, 255–258 [in Russian].
  41. T'etar, R.A., & Yampol'skoj, D.O. (2003). *Management*. (D.O. Yampol'skoj, Trans.). SPb. : YD «Neva».
  42. Fedosov, V., Oparin, V., & L'ovochkin, S. (2002). *Finansova restrukturyzatsiia v Ukraini: problemy i napriamky [Financial Restructuring in Ukraine: Problems and Directions]*. V. Fedosov (Ed.). Kyiv : KNEU [in Ukrainian].

43. Fetysov, F.D. (2003). *Budgetary system of the Russian Federation*. Moscow : Yunyty-Dana.
44. Bekh, H.V., Dmytryk, O.O., & Krynyts'kyj, I.Ye. (2004). *Financial Law of Ukraine*. M.P. Kucheriavenko (Ed.). Kyiv : Yurinkom Inter.
45. Shatun, V.T. (2006). *Osnovy menedzhmentu [Fundamentals of Management]*. Mykolaiv: MDHU im. Petra Mohyly [in Ukrainian].
46. Shehda, A.V. (2002). *Menedzhment [Management]*. Kyiv : «Znannia» [in Ukrainian].
47. Yuriy, S.I., & Fedosov, V.M. (2008). *Finansy [Finances]*. Kyiv : Znannia [in Ukrainian].
48. Yashyna, N.Y. (2004). Teoretycheskye y metodycheskye osnovy upravleniya biudzhedom: rysky dokhodnoj chasty biudzheta [Theoretical and methodical bases of budget management: risks of budget revenues]. *Fynansy y kredyt – Finance and credit*, 8 (146). Retrieved from <http://www.fin-izdat.ru/journal/fc> [in Russian].
49. Oxford English Dictionary. (n.d.). *en.oxforddictionaries.com*. Retrieved from <https://en.oxforddictionaries.com/definition/manage> [in English].
50. Premchand, A. (1993). *Public Expenditure Management*. Washington : IMF [in English].

Oleksandr Gorbunov, People's Deputy of Ukraine, Chairperson of the subcommittee on state budget expenditures of the Verkhovna Rada of Ukraine Committee on Budget
Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Etymology and Content of the Definition "Budget Management"

The purpose of the article is to define the etymology and content of the notion of "budget management" on the basis of a critical analysis of scientific thought regarding the interpretation of the essence of the concept under consideration, taking into account the internal content of the definitions "budget" and "management", their interrelations and morphological decomposition.

The generalization of existing approaches to the definition of the essence of the concept of "budget management" made it possible to ascertain its complex etymological structure, since disclosure of its content is possible only on the basis of taking into account the categorical nature of the definitions of "budget" and "management". The generalization and systematization of the scientific approaches of domestic and foreign scientists to the definition of the essence of economic categories "budget" and "management", as well as a critical analysis of scientific thought by definition of the definition of "budget management" allowed offering the author's interpretation of the concept of "budget management".

Budget management is the organization of management of the budgetary process based on the principles, methods, levers, tools of organizational and administrative activities of public authorities and / or local government aimed at ensuring sustainable economic development at all levels of the economic system and proper performance by the state of its tasks and Functions. Budget management is a dynamic scientific and practical system that is multifaceted in terms of the content and conditions of the organization (since it covers all stages of the budget process: drawing up, reviewing, approving, executing budgets, reporting on their implementation, and monitoring compliance with budget laws), which is transformed into Influence of changes in economic conditions and is focused on ensuring macroeconomic balance, increasing efficiency and transparency in managing budgetary processes. It was substantiated that taking into account the theoretical orientation of this study, further development should be aimed at assessing the effectiveness of the functioning of the budget management system in modern conditions.

budget, management, budget management, budgetary process, budgetary funds, management, management decisions

Одержано (Received) 12.05.2017

Прорецензовано (Reviewed) 25.05.2017

Прийнято до друку (Approved) 29.05.2017